

ՔԱՐՈՋ ԽՈՍՄԱԿԱՆ

Տ. ՌՈՒԲԵՆ ԱԲԵՂԱ ԶԱՐԳԱՐՅԱՆԻ ՔԱՐՈՋԸ՝ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷԶՄԻԱՇՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ՄԱՏՈՒՅՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(25 դեկտեմբերի 2005 թ.)

*«Ամենայն որ բարձրացուցանե զանձն իոր՝
խոնարհեացի. և որ խոնարհեցուցանե զանձն՝
բարձրացի»:*

(Ղուկ. ԺԸ 14)

Միրելի բարեպաշտ ժողովուրդ,

Տարեմուտի վերջին՝ այս կիրակի օրը սրբարար այս Խորանից Աստվածորդին Ավետարանի միջոցով մեզ է փոխանցում քրիստոնեական կյանքի այն պարզ ճշմարտությունը, թե՛ «Ով որ բարձրացնում է իր անձը, կխոնարհվի, և ով որ խոնարհեցնում է իր անձը, կբարձրանա»: Այս պարզամբ իմաստային ամբողջացումն է սբանչելի մի առակի, որ Նիսուս պարմեց ընդդեմ արդար և բարեպաշտ ձևացող մարդկանց:

Տաճարում աղոթքի ժամանակ, աղոթող բազմության մեջ ակնառու երկու անձեր էին կանգնած՝ իրարից ոչ շարք հեռու: Մեկը փարիսեցի էր, օրինապահ ու պարզավոր նկատված մի անձ, իր մասին մեծ կարծիք ունեցող մեկը, որ այնպես էր աղոթում, իբր թե Աստված պարտավոր էր իրեն շնորհներ տալ, քանի որ ինքն արժանի էր այդ ամենին. «Աստված իմ, - ասում էր, - շնորհակալ եմ քեզանից, որ նման չեմ ուրիշ մարդկանց, ինչպես՝ հափշտակողները, անիրավներն ու շնացողները, և կամ այս մաքսավորը, այլ շաբաթը երկու անգամ ծոմ եմ պահում և տասանորդ եմ տալիս իմ ամբողջ եկամտից» (Ղուկ. ԺԸ 11-12):

Ամենևին այլ էր մաքսավորի աղոթքը: Նա սգում էր իր մեղավոր լինելու համար, Աստվծոց հեռացած լինելու համար, աստվածային որդիությունը կորցրած լինելու համար, ուստի հայացքը վար, կրծքին հարվածելով՝ շարունակ հառաչում էր՝ ասելով. «Աստված, ներիր ինձ, մեղավորիս» (Ղուկ. ԺԸ 13):

Միրելի հավաքացյալներ,

Երբ մարդ խոսում է մարդու հետ, մեզ համար անհնար է ամբողջապես տեսնել ու գիտենալ նրա ողջ աշխարհը: Մակայն երբ մարդն աղոթում-խոսում է իր Արարչի հետ, նրա ներքին զգացումներն ու խորհուրդները բացահայտվում են Աստծո ամենաարես հայացքի ներքո: Քրիստոս, որ գիտե մարդկային սրտի ու մտքի ամբողջ պարմությունը, մեզ ակամայից լսել է տալիս մարդկային այս երկու տեսակների հոգու ձայները:

Նայենք ու տեսնենք, թե ինչպես են հնչում այդ ձայներն իրենց անձերի մասին: Փարիսեցին իրեն արդարամիտ էր կարծում, որովհետև իր իսկ վկայությամբ՝ հափշտակող ու կեղեքիչ չէր, անիրավ ու խարդախ չէր, շնացող ու անբարո չէր: Դեռ ավելին՝ շաբաթական երկու օր ծոմ էր պահում՝ փաստորեն իր մարմնի միջոցով փառաբանելով Աստծուն, իր եկամտից

փաստանորդ էր վճարում փաստորեն իր նյութական բարիքները նույնպես օգտագործելով ի փառս Աստծո:

Մաքսավորը ընդհակառակը, կաշառք էր վերցնում, խաբում և անհրաժեշտ գործարք էր կնքում, հրաժարվում էր հոգևոր կյանքը զարգացնող միջոցներից՝ պահքից, ծոմից ու փաստանորդ վճարելուց: Մակայն վերջինս փաճարից դուրս եկավ ներված ու սրբված, արդարացված ու Աստծո կողմից ընդունված, այնինչ փարիսեցին՝ ավելի մեղավոր:

Ջարմանալու ոչինչ չկա: Աստծո համար յուրաքանչյուր մարդու արարքն արժեքավորում է նրա հոգու մղումներով, նրա սրբի պարունակությամբ: Աղոթող այս երկու անձերի զանազանությունը նրանց հոգու դրսևորման մեջ էր: Փարիսեցին աղոթում էր կենտրոնացած իր վրա, իր անձի վրա, իր եսի վրա: Նրա աղոթքի մեջ Աստված չկար, այլ ամբողջապես գերիշխում էր իր սեփական անձը, իր վաստակի ու ձեռքբերումների համար իրականում գովերգում էր իր սեփական եսը: Մաքսավորը, հակառակը, խոսում և հաղորդակցվում էր իր Արարչի հետ և աստվածային մեծության մեջ էլ ավելի ցայտուն փեսնում էր մեղքերի ծանրությունը: Ուստի չէր համարձակվում անգամ աչքերը բարձրացնել, կտրծքն էր ծեծում, դափափելի էր իր անձը և աղաչում էր Տիրոջը, որ մաքրի իր հոգին, իր ներաշխարհը, ուստի հպարտության աղոթքը իրեն արդար կարծողի համար եղավ դադապարտություն, իսկ խոնարհության աղոթքը՝ փրկություն մեղավորի համար:

Միրելիներ, օրվա խորհրդի լույսի ներքո ուշադիր նայենք մեզ, քնենք մեր հոգեկան աշխարհը, վեր հանենք մեր զգացումներն ու խորհուրդները: Արդյոք այս երկուսից ո՞րն ենք նման, նրանցից ո՞ր մեկն ենք մենք, որ այս պահին կանգնած ենք այս փաճարում աղոթքի: Արդյոք շնորհակալ ենք Աստծուց, որ փաղանդավոր ու շնորհալի՞ ենք, որ նյութապես ապահով ու բարեկեցիկ՞ ենք, որ ազդեցիկ կամ ազդեցիկ մարդու բարեկա՞մ ենք, թե՞ եկել ենք սուրբ ու սրբարար այս փաճարն ինքնաբերական, ներքին անդրադարձումի գիտակցությամբ, Աստծո ողորմությամբ սրբվելու և սրբագործվելու մտադրությամբ: Նստակ է, ինքնահավան ու սնապարծ մեկը զոջում չունի, մարդկանց խաբելով, արժանավոր ձևանալով կարծում է, թե Աստծուն էլ է խաբում: Միայն ուրիշներին պատվավոր ու արժանավոր երևալու ձգտումն առաքինություն չէ, բուն առաքինության հոգին չկա նրա մեջ, միայն կեղևն է փայլուն, ներսը փրած է: Աստված մեր արարաբնի դրսևորմամբ ու ցուցադրությամբ չի խաբվում, այլ մեր խոնարհ սիրտն ու հոգին է փնտրում, սխալի համար մեր զոջումը, մեր ցավն է ընդունում, այլևս չմեղանչելու հաստատություն որոշումն է ակնկալում:

Նայենք ու փեսենք, թե այս երկուսն իրենց աղոթքի բովանդակությամբ ու ձևով ինչպես են վերաբերվում իրենց նմանի հանդեպ: Ե՛վ փարիսեցին, և՛ մաքսավորը մեկուսի էին կանգնած, սակայն աղոթող մյուս մարդկանցից իրենց զարել էին փարքեր դիտավորությամբ: Եթե փարիսեցին նրանց էր անարժան ու ստորադաս համարում իրեն, ապա մաքսավորն իրեն էր անարժան համարում նրանց մեջ կամ նրանց կողքին կանգնելու: Փարիսեցին արհամարհանք էր փածում մյուսների նկատմամբ, շնորհակալ էր Աստծուց, որ նման չէր նրանց, իսկ մաքսավորը, ընդհակառակը, արհամարհանք էր զգում իր ընկած աղտոտված վիճակի համար:

Իսկ ինչպես ենք մենք նայում մեր նմանին, մեկս մյուսին: Շնորհակալ ենք Աստծուց, որ նման չենք մեր կողքին կանգնած մարդկանց, որ գեղեցիկ սանրվածք ու մոդայիկ հագնե-

վածք չունեն, որ նման չենք նրանց, ովքեր փառք ու ճանաչում չունեն, ովքեր ցուցադրելու պերճանք չունեն, ովքեր ցուցամոլություն չունեն, կանգնում ենք նրանց կողքին, հաղորդակցվում ենք նրանց հետ, օգնում ենք նրանց, թե՛ ...:

Թե՛ հարգանք ու ուշադրություն ունենք միայն նրանց նկատմամբ, ովքեր իրենց գործերն անում են ի ցույց մարդկանց, ի խնդիր իրենց փառքի: Աստված վաղուց է մերժել այդօրինակ մարդկանց, ինչպես փարիսեցուն: Մոռանում ենք, որ հասարակ, խոնարհ մարդն էլ աստվածային պատկեր, հոգի ու մասնիկ ունի, միգուցե հոգևոր ավելի մաքուր ու հարուստ աշխարհ: Մոռանում ենք, որ նա էլ աղամանդ ունի իր հոգու մեջ, միգուցե մեզնից ավելի պեր-խարհ: Մոռանում ենք, որ գանձապտուփի մեջ իսկական աղամանդ ունեցողը կեղծ աղա-ճաշուք: Մոռանում ենք, որ զանձապտուփի մեջ իսկական աղամանդ ունեցողը կեղծ աղա-մանդներով չի հետաքրքրվում: Մոռանում ենք, որ պիպուանի ու արժեքավոր է այն ծառը, որ խոնարհված է պտուղների առաքության ծանրությունից: Եվ, վերջապես, մոռանում ենք, որ մարդը ոչ թե նա է, որ մարդու աչքին է մարդ, այլ մարդը նա է, ով Աստծո աչքին է մարդ:

Միրելիներ, այսօր 21-րդ դարի քրիստոնյաներս մարդու արժեքներումը փորձենք ճշգրտել մեր Տիրոջ նայվածքով, այսօրվա ավերարանական խորհուրդի միջից, թե «Ով որ բարձ-րացնում է իր անձը, կիսնարհվի, և ով որ խոնարհեցնում է իր անձը, կբարձրանա», փոր-ձենք նայել Քրիստոսի օրինակին, Նրա խոնարհության բարձրագույն վկայությանը: Լսենք, թե ինչպես է բնութագրում մեր Տիրոջ խոնարհությունն աստվածախոս Պողոս առաքյալը Փիլիպեցիներին ուղղված նամակում. «Աստծո կերպարանքով էր, բայց Աստծուն հավասար լինելը հափշտակություն չհամարեց, այլ իր անձը ունայնացրեց՝ ծառայի կերպարանք առ-նելով, մարդկանց նման լինելով և մարդու կերպարանքով խոնարհեցրեց ինքն իրեն» (Փի-լիպ. Բ 6-7):

Ահավասիկ, մարդկային իր բարձունքից ընկած մարդկությանը բարձրացնելու համար Աստվածորդին իր աստվածային բարձունքից խոնարհվեց, Աստված մարդու կերպարանք ընդունեց, մարդացավ, որպեսզի մարդը մարդանա: Մարդուն բարձրացնելու Իր փրկագործ խոնարհության մեջ նույն մարդու կողմից ստորացվեց, Իր սրբեղծած արարածին վերսրեղ-ծելու համար նույն արարածի կողմից անարգվեց, Իր սրբեղծած ձեռքերը դեպի երկինք պարզելու համար նույն ձեռքերից ապարակ ընդունեց, Իր սրբեղծած լեզուն Աստծո օրհնա-բանությանն ուղղելու համար նույն այդ լեզվից ծաղրի ենթարկվեց, աշխարհին կյանք ու կենդանություն պարգևողը նույն աշխարհի կողմից մահվան դատապարտվեց, Ղազարո-սին գերեզմանից դուրս բերողը նույն գերեզմանում ամփոփվեց, սակայն այսքան խոնար-հումից հետո հաղթականորեն բարձրացավ, հարություն առավ՝ ուղենիշը դառնալով բոլոր նրանց, ովքեր հոգով հեզ են ու խոնարհ:

Միրելիներ, մենք քրիստոնյա ենք մկրտվել, բայց արդյո՞ք քայլում ենք Քրիստոսի խո-նարհության հետքերով, արդյո՞ք խոնարհությունը մեր հոգևոր կյանքի առանցքն է, արդյո՞ք գիտակցում ենք, որ խոնարհությամբ ենք արժեքավորում մեր՝ Աստծո որդի լինելու իրողություն-ը, թե՛ ... արդյո՞ք խոնարհությունն չէ հարստության բարձրավանդակից իջնել և բարձրաց-նելն ստորություն ընկած աղքատին, արդյո՞ք խոնարհությունն չէ մեր առողջության բարձուն-քից իջնել և ձեռք մեկնելը հիվանդին, արդյո՞ք խոնարհությունն չէ մեր գիտության գագաթից իջնել և լուսավորելը փգեպին, արդյո՞ք խոնարհությունն չէ, վերջապես, մարդավայել վերա-բերվելը մարդուն: Ով բարձրացնում է իր անձը, ապրում է առանց իր Արարչի, իսկ ով խո-

նարինեցնում է իր անձը, իր կյանք է իջեցնում աստվածային ներկայությունը: Ձե՛ որ փակավին դարեր առաջ Եսայի մարգարեի շուրթերով է Տերը մեզ խոնարհության կոչ ուղղել, թե՛ «Ես ո՛րմ եմ նայելու, եթե ոչ հեզերին ու խոնարհներին և նրանց, ովքեր դողում են իմ խոսքից» (Ես. ԿԶ 2):

Միրելիներ, երկրագնդի մի քանի շրջապտույտ՝ և կազդարարվի Ամանորի և Ս. Ծննդյան փոներին սկիզբը: Ինչպե՛ն պիտի անդրադառնան այս հրաշալի իրադարձությունները մեր կյանքից ներս: Փարիսեցու պես չդիմավորենք Նոր փարին՝ այցելելով ու ողջույններ փալով միայն հանգամանք, իշխանություն, ազդեցություն, փառք ունեցող անձանց, կամ էլ ումից որ անձնական շահ ենք ակնկալում, այլ մաքսավորի խոնարհությամբ մեր ցանկալի ուշադրությունը հրավիրենք կարիքավորներին, խոնարհներին, անսպասվածներին, նրանց, ումից շահ կամ օգուտ չենք սպասում:

Քրիստոսի Ծնունդը ողջունելու համար փաճար չայցելենք փարիսեցու պես, ինքներս մեզ գովաբանելու, այլ մոգերի խոնարհությամբ ու համառությամբ փնտրենք մանուկ Հիսուսին և ընծաներ բերենք՝ մեր սիրտը, մեր հոգին, բաց կերպով դնելու Նրա ողորմության առջև՝ մաքսավորի պես շարունակաբար ասելով՝ «Աստված, ներիր ինձ, մեղավորիս»:

Մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի շնորհը և խաղաղությունը լինի մեզ ամենքիս հետ: ամեն: